

Savršena rima – čista desetka i jedna lizalica za misaonost predškolskog uzrasta.

»Pankeri složno šize
uz teške zvuke poznate rok grupe AC/DC

Niko im ništa neće reći

dok se budu valjali po podu od betona«.

(Žargonika) svest najprepoznatljivija je u žargoniskom rečniku (šize) i u istoj takvoj »didaktičnosti«. Malograđanski duh – kao pogled na svet – zaseban je fenomen ove knjige, o kojem ja posle Konstantinovićeve »Filozofije palanke« na ovom mestu ne bih ništa govorio. Voleo bih da poverujem da je to plod pesnikove satirične svesti i hotimične namere, ali to se zaista ne da zaključiti.

Pa dalje pesnik kaže:

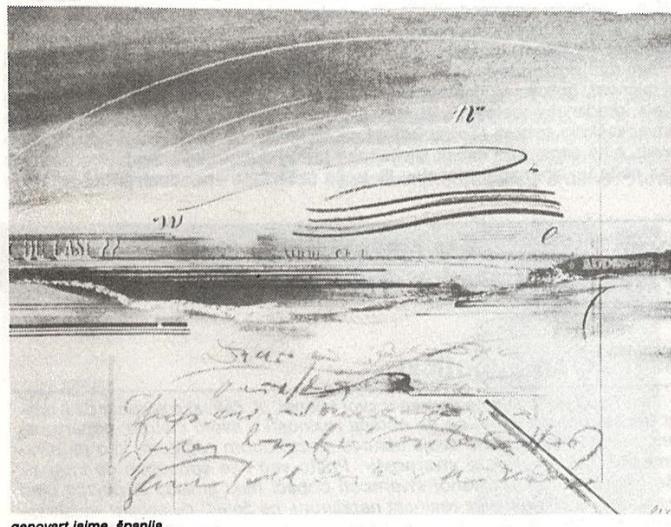
»Dok mi bezbržno živimo

mir se jedva spasava

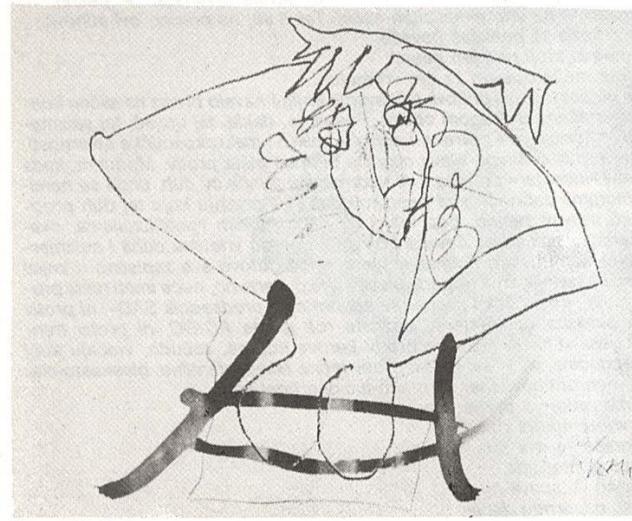
tajnim diplomatskim putevima«.

Prisustvo zoopolitikona nije se moglo mimoći u ovoj knjizi. Lucidnost pesnikova u zaključivanju je preterano fascinantna.

Skaka pesma ima svoj utvrđeni, klijescirani razvojni put: na početku pesme imamo inventar predmeta ili neko obaveštenje, sliku i slično, da bi na kraju pesme, naravno, trijumfalno bio podvučen neki logički zaključak, obično satirično-setno intoniran, koji čini njenu poentu. Gnomskim, aforističnim stilom pisanih, dobili smo poeziju koja vazi za svojom identifikacijom usled duhovne praznine koja je svodi na nivo dečjih razbrajalica. Nedovoljno pronicljive i duhovite za aforizam i nimalo poetski uobličene za poeziju, ove pesme su, naglašenom težnjom za humornošću i nametljivošću, razvile oko sebe prizor identičan predstavi bolesnog klovna. Pesnik se svise ostonio na jedan vid svoje percepcije (koja najčešće i ne pripada dobroj poeziji, i, ako je prisutna, zanemarljiv je u odnosu na ostale kvalitete). To je aluzija. Aluzija je, dakle, to ušće u koje se ulijavaju svi stihovi, ne znajući pri tom da se utapaju u sopstvenu smrt. Jer, ova poezija ne ide dalje od aluzije koja je, inače, vrlo jednostrana i siromašna. Tako i čitalac bez većeg napora i namere postaje rob pesnikovih otrcanih aluzija. Knjiga »Izvinjavam se unapred« predstavlja surrogat poezije (Matica je, verovatno, time htela da pokaže svoju društveno-ekonomsku trezenost), te je stoga neophodno, kada se govori o ovoj knjizi, reći: pesma, pesnik, poezija i sl. obavezno stavljati pod navodnike. Ja to nisam učinio u ovom tekstu, pa se izvinjavam.

genovart Jaime, Španija

turani adnan, turska

u međuvremenu

MODERNI TOKOVI U SLOVAČKOJ PROZI

Piše: Vjera Benkova

Od objavljivanja pripovedaka slovačkog pisca Jana Labata »Jahač iz Turkmenije« prošlo je celih 30 godina. Danas je pred nama njegov novi roman »Dajline« (»Dialky«, Obzor, Novi Sad 1982), koji će čitaoca zainteresovati najviše modernim načinom interpretacije, višeslojnim prožimanjem vremenskih tokova, identifikacijom glavnih ličnosti u romanu s okolinom, a najviše s precima, u kojima nalazi deo svog života. Preci su svoj život proživili u nemirnim i teškim vremenima, u ratovima, kada se ekonomska kriza našla u kreščendu, a to je imalo odraza i na njihov subjektivni život. Labat se obraća i analizira život u gradu sa životom na selu u kontekstu savremenosti. U funkciju glavnog junaka stavlja je Ja, koji ima sabesednika, drugu osobu u ženskom liku, Martu, a ova ima takođe funkciju druge glavne ličnosti. Marta je oslonac prvom liku na koji se naslanja njegov subjekt, ali kada dolazi do otvorenih dijaloga među njima, njihovi pogledi na istovetne doživljaje se sasvim razlikuju, jer svako govori svoj monolog, koji u sebi nosi i s njime se identificira u vremenu sadašnjem kao i u prošlosti. Zato se njihove priče potpuno razlikuju unutrašnjim pogledom na događaje i doživljavanje svih stvarnosti, iako se identificiraju samo vremenski.

Jan Labat je roman »Dajline« napisao modernim načinom. Hteo je da se obračuna s egzistencijalnim pitanjima savremenog čoveka, koji je napustio patrijarhalnu sredinu iz koje je ponikao i odrastao, a sada se u romanu uvidi uspomena vraca u detinjstvo, beleži sudbinu svojih najbližih i predaka, kojima oseća da je ostao dužan. Piše o budućnosti, koju samo naslučuje i vidi kao u magli, možda čak i pesmistički raspoložen, gleda na ljudsko pleme kao na same bačeno u svemiru i tada se pita – da li će ono u svemiru da opstane? Marta pokušava da shvati sabesednika, da mu se približi, da mu otkrije svoje unutarnje gledanje, svoja osećanja, tj. svoj psihički svet, a kada to pokušava, njen sabesednik projektira i svoju viziju, iako se s njom poistovećuje. Piscu je pošlo za rukom da opiše događaje iz života običnih ljudi, ali kako se priče prožimaju, i sam čitalac je u njima, u tim tokovima koje aktivno prima i doživljava, što je velika snaga ovog pisca. Kao izmagine izranjuju daleki preci, pričaju svoje životne priče, prožimaju njihovi likovi sa sadašnjim ili budućim: otac, deda, baka, majka, Marta, sin i ljudi iz neposredne okoline – sve se to izvanredno skladno i harmonično pojavljuje u svesti glavnog junaka, a priča teče vrlo tečno, neprimetno uvlačеći u sebe sabesednika i čitaoca.

Jan Labat na jednom mestu u romanu pominje i ovo: »Život je tajna od samog njegovog početka pa do poslednjeg pokreta ovog složenog mehanizma, u koji ljudi pokušavaju sve jače da proniknu, žele da ga imitiraju, da ga prožive po svojoj volji, da tako prerastu sebe. A ipak, i pored sve snage i napora, samo delimično im polazi za rukom da oplemene to svemirskim maglama bačeno seme čovečanstva, koje je bilo stavljeno u uzoranu zemlju, kada su još bogovi hodali zemljom. Da li će ova biljka da opstane?«

Da li će čovek da opstane na zemlji – traži autor romana »Dajline« odgovor, a i sam tvrdi da je njegov najveći neprijatelj baš on, sam čovek. On od postanja sveta pokušava sam sebe da definise, objasni i nadgraditi, i one ljudi koji su već »stari mrtvi« kao i »mladi mrtvi«, kao i ti koji su mu ovo seme ugradili u živu materiju, u njegov gen, kao plod, rad, delatnost, razmišljanje, a koji su ga na ovaj način definisali. Šta to uznemirava glavnu ličnost da se vraća, da ponire u daljine, u prošlost? Sigurno je to i pripadnost ljudskom rodu, iz kojega je i on sam ponikao, nastao, ali je postao individualnost sa svim nedorečenim problemima, razmišlja – njima. Sve to će da reši samo smrt koja uništava sve živo, a što smo smrти bliži, to više osećamo bespomoćnost i prolaznost života. To bi bio taj pesmistički pogled pisca na događaje i ljudje o kojima u romanu govori i koje pominje. A to znači da im autor Jan Labat veruje, kao što veruje i u čoveka zato tako mnogo o njemu i razmišlja.

Prošla godina nije baš bila naklonjena poeziji. U izdavačkom preduzeću »Obzor« izашlo je malo knjiga. Pored knjige poezije V. Benkove »Obelisk«, o kojoj nije mesto da se ovde vrednuje, o tome će reći drugi, trebalo bi pomenuti vrlo značajnu knjigu – antologiju doktora Mihala Harpanja, antologiju slovačke poezije za čehoslovačko tržište »Závičaj maglie«, i vrlo značajnu knjigu mladog rumunskog pesnika pesnika Joana Flore »Fizički svet«, koju je na slovački preveo rumunski Slovak – pesnik Ondrej Štefanko. Ova lepa i tehnički vrlo uspešna knjiga izšla je u ediciji »Mostovi«, u kojoj je do sad izdato niz značajnih imena jugoslovenske i svetske književnosti, kao što su Krleža, Andrić, Isaković, Koš, Hring, Selimović i dr. Sve ove knjige izdate su u saradnji s čehoslovačkim izdavačkim kućama, što samo govori o značaju ove edicije.

DRUŠTVO, KOMUNIKACIJE, KULTURA – naučni skup u Dubrovniku –

Piše: Miroljub Radojković

Od 6. do 10. septembra u Dubrovniku je održan naučni skup američkih i jugoslovenskih istraživača koji se u svojim disciplinama dotiču široko definisane teme »Društvo, komunikacije, kultura«. Na zadatu temu, svoja razmišljanja pismeno je obrazložilo deset američkih i sedamnaest jugoslovenskih teoretičara. Svi su bili prisutni u Dubrovniku, i zahvaljujući blagovremenoj distribuciji saopštenja i njihovih prevoda, konferencija je radila u duhu dijaloga i konstruktivne debate. Ta činjenica je posebno zadovoljila i organizatore skupa, koji su u ovom slučaju bili: Fulbrajtova komisija (SAD –